

Publiceren met Publisher

zelf een boekje samenstellen

Rob de Waal Malefijt

Soms kom je in een situatie waarin je met bepaalde kennis of vaardigheden voor anderen iets nuttigs of zinvols kunt doen. Dat overkwam mij ruim een jaar geleden toen mijn vrouw bestuurslid was geworden van de plaatselijke afdeling van Vrouwen van Nu (VvN), de vroegere Bond van Plattelandsvrouwen.

Kort tevoren had er een complete bestuurswisseling plaatsgevonden, en daardoor was ook degene die het jaarlijkse programmaboekje vervaardigde niet meer beschikbaar. Aangezien er op dat moment niemand anders was die wist hoe je zo'n boekje vrij eenvoudig zelf kan maken, bood ik aan om deze taak op mij te nemen, ook omdat het me leuk leek om te doen.

Ik had al enkele jaren ervaring met opmaakprogramma's, zoals Publisher uit het MS Office-pakket en Scribus, het open source DTP-programma dat we bij CompUsers gebruiken om de SoftwareBus op te maken, en dat vergelijkbaar is met het bekende InDesign van Adobe.

Ik besloot Publisher te nemen, niet alleen omdat ik dat al lang ken en er redelijk handig mee ben, maar meer omdat het niet erg ingewikkeld is en daardoor ook geschikt voor een (minder ervaren) opvolger in het geval ik er mee zou willen (of moeten) stoppen.

De eerste stap: kopij verzamelen

Vergis je niet: beginnen met het maken van een programmaboekje betekent niet dat je meteen Publisher opent op je computer. Eerst ga je de teksten verzamelen, zoals een voorwoord of inleiding, en, in ons geval, het programma voor het komende winterseizoen (september tot en met mei), de maandelijkse excursies, lezingen, huishoudelijke mededelingen, en dergelijke. En daarnaast de advertenties van de plaatselijke middenstand! Het is namelijk van belang om vast te stellen hoeveel pagina's je in totaal moet vullen.

De tweede stap: een 'dummy' maken



Het omslag van vorig jaar als concept voor de dummy van het nieuwe seizoen

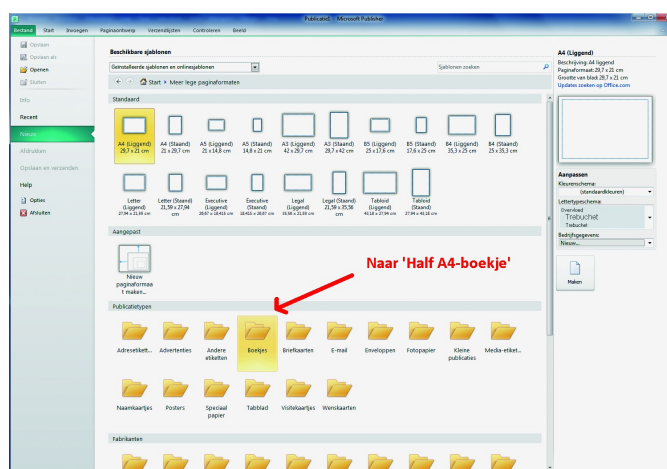
Een beproefde methode om snel een goed beeld van het eindresultaat te krijgen is het maken van een 'dummy': een modelversie met alle teksten en afbeeldingen op ongeveer de juiste plek op de juiste pagina.

In ons geval (VvN) komen we uit op een A5-boekje van 32 pagina's, waarvan er dertien gevuld zijn met advertenties van de plaatselijke middenstand en zestien met clubinformatie voor de leden. Drie pagina's blijven leeg, te weten de binnenkant van het omslag en de achterkant. Mocht er alsnog kopij bijkomen, dan kan die

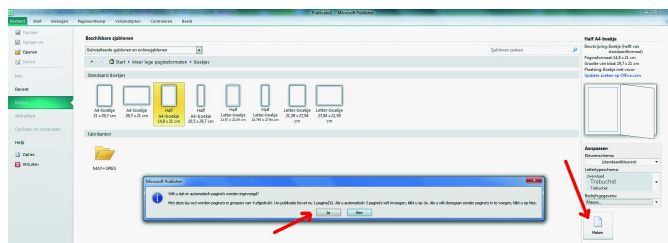
zonder meer worden toegevoegd, zelfs als die pagina tussen twee bestaande pagina's moet worden ingevoegd. Let wel: het zijn dus in totaal maar acht vellen A4-papier!

De derde stap: een basispagina maken

Het gebruik van een basispagina maakt het gemakkelijk om elke pagina dezelfde indeling te geven, dus met dezelfde marges, lettertype, paginanummer op dezelfde plaats, e.d. In dit artikel beschrijf ik het maken van een publicatie met het formaat A5 (Half A4 = 148 x 210 mm). Als je zelf een ander formaat wenst, kies dan de daarbij behorende sjabloon.

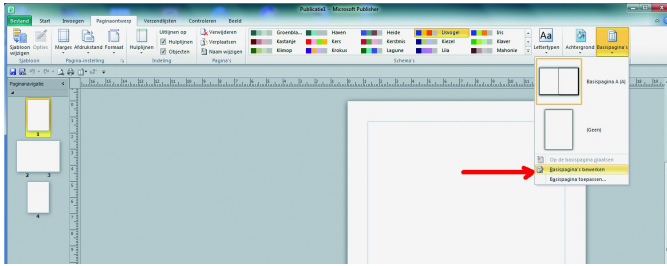


Open Publisher en ga via *Bestand - Nieuw - Meer lege paginaformaten* naar de categorie *Publicatietypen*; selecteer *Boekjes* en vervolgens *Half A4-boekje (14,8 x 21 cm)*; kies zonodig een kleurenschema en een lettertype, en klik vervolgens op *Maken* (uiterst rechts op de pagina). Onmiddellijk verschijnt er een venster met de waarschuwing 'dat er niet één, maar vier pagina's beschikbaar komen'.

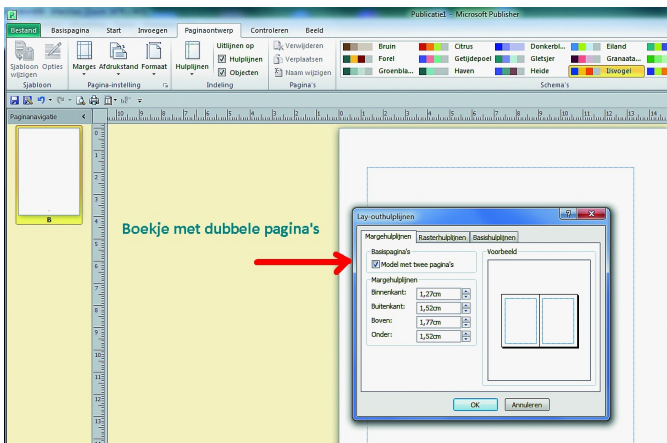


Accepteer dat. Geheel links in beeld krijgen we dan het venster *Paginavigatie*, waarin we de vier pagina's zien staan: bovenaan de voorpagina, daaronder de middenpagina's waar de inhoud zal komen en onderaan de achterpagina. Sla de basispagina's nu op via het pictogram in het lint, geheel rechts. Maak hier je keuze uit de volgende opties: *toepassen*

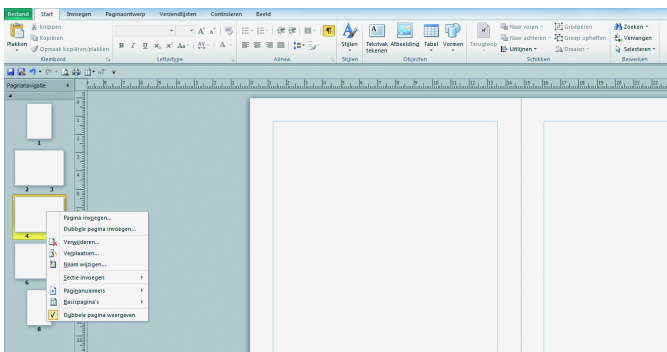
op alle pagina's, op een bepaald bereik of op een enkele pagina. In de twee laatste gevallen moet je uiteraard een of meer extra basispagina's toevoegen om ook de andere pagina's een standaard opmaak mee te geven.



Eenmaal terug in het menu *Paginaontwerp* kunnen we pagina's toevoegen door onder *Paginanavigatie* te rechtsklikken op het pictogram van de binnenpagina's en in het nieuwe venster de nodige keuzes te maken, zoals aantal pagina's, vóór of na een bepaalde pagina, of tussen twee pagina's.



Ook aanvullende eigenschappen zoals *basis-*, *lineaal-*, en *rasterhulplijnen* zijn mogelijk. Maak gebruik van de optie *'Dubbele pagina weergeven'*. Merk op dat het aantal pagina's in een boekje altijd een veelvoud van vier is.



Sla het document op onder een duidelijke naam, zodat je het later terug kunt vinden om de juiste basispagina te gebruiken.

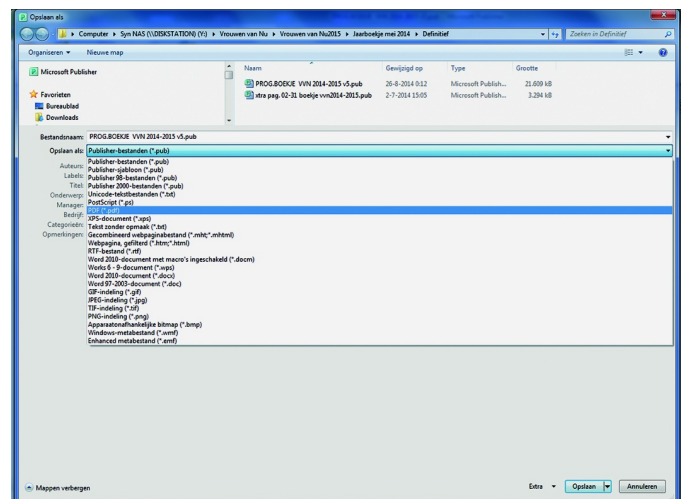
De vierde stap: voorbereiding teksten

Het is uiteraard mogelijk om teksten direct in te typen, maar ik vind het prettiger om ze eerst in een tekstverwerker te importeren, vooral als ik teksten krijg van verschillende auteurs. Die teksten zet ik eerst in *WordPad*, *Word of Writer* (*Libre Office*) om ze te redigeren en een goede alinea-indeling en (onder)kopjes mee te geven, waarna ik ze kopieer naar de juiste pagina in het Publisher-bestand. Daar krijgen ze in de basispagina vanzelf de juiste instellingen. Soms is er tekstoverloop naar een volgende pagina. Zie hierna bij 'de zesde stap'. Afbeeldingen voeg ik pas op het laatst toe.

De vijfde stap: voorbereiding afbeeldingen

Voor een verenigingsblad als dat van de *Vrouwen van Nu* is het vrij simpel om toepasselijke plaatjes te vinden. Ze zijn puur illustratief bedoeld en, ook als je zelf niets 'in stock' hebt, vrij snel via Google Afbeeldingen op het internet te vinden. Het is wel altijd even opletten met auteursrechten en verder is het van belang om plaatjes met een goede resolutie te nemen. Dat is heel simpel te controleren: als je met je muis op een plaatje gaat staan, wordt daarop onderaan de resolutie in pixels getoond. Als je maar een klein plaatje nodig hebt, is 600x450 pixels en 300 dpi al gauw goed; het betekent afmetingen van circa 50 bij 38 mm met voldoende beeldkwaliteit voor een goede afdruk op een printer (of drukpers).

De waarden kun je controleren door de afbeelding te kopiëren en op te slaan, en dan te openen in een fotobewerkingsprogramma, bijvoorbeeld *IrfanView* of *PhotoFiltre*¹. In het menu *Afbeelding*, optie *Grootte wijzigen*, kun je de 'huidige waarden' aflezen en kun je ze eventueel aanpassen. Een afbeelding van 60x40 cm en een dpi-waarde van 150 is eenvoudig om te zetten naar b.v. 60x40 mm en een dpi-waarde van 300. Vergeet niet de nieuwe waarden op te slaan!



¹ Beide programma's zijn gratis te downloaden (zie [Links](#)). Voor *IrfanView* is een Nederlandstalige plug-in beschikbaar. *PhotoFiltre* kent enerzijds alleen een Engelse en een Franse versie, maar biedt anderzijds iets meer en andere mogelijkheden dan *IrfanView* (ikzelf gebruik ze overigens allebei, afhankelijk van wat ik ermee ga doen).

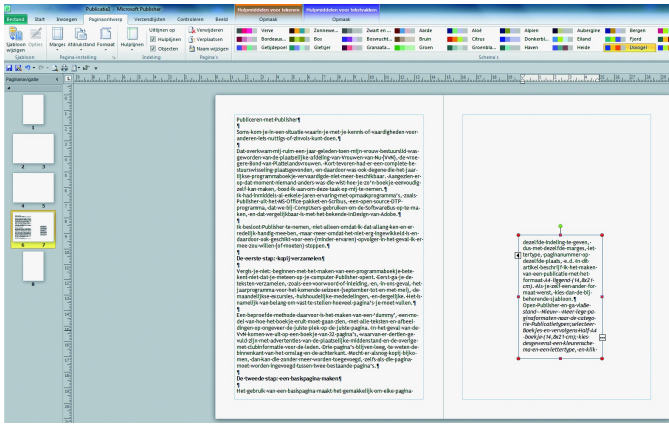
De zesde stap: invoeren teksten en plaatjes

Als je de teksten uit een *Word*- of *Writer*-document kopieert en in *Publisher* plakt, verschijnt er een tekstframe waarin je een deel van die tekst ziet. Het frame is niet bladvullend, maar door te trekken aan de handgrepen op de hoeken is dat simpel aan te passen. Helemaal gemakkelijk is het als je de *hulplijnen* hebt aangezet, want zodra de juiste positie bereikt wordt, komt er een lijn in beeld die dat aangeeft. Stop dan de bewerking. Deze werkwijze geldt ook bij het plaatsen van illustraties.

Tekstoverloop

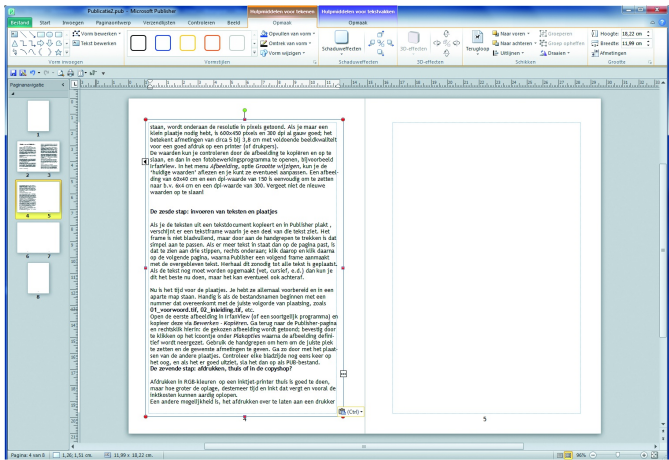
Als er in het tekstvak meer tekst staat dan op de pagina past, is dat mede te zien aan drie stippen, rechts onderaan de verticale lijn van het frame; klik op de stippen en daarna op de volgende pagina, waarna *Publisher* een volgend frame aanmaakt met de overgebleven tekst.

Herhaal dit zolang tot alle tekst is geplaatst. Als de tekst nog moet worden opgemaakt (vet, cursief, e.d.) dan kun je dit het beste nu doen, maar het kan eventueel ook achteraf.



Afbeeldingen plaatsen

Nu is het tijd voor de plaatjes. Je hebt ze allemaal voorbereid en in een aparte map gezet. Handig is als de bestandsnamen beginnen met een nummer dat overeenkomt met de juiste volgorde van plaatsing, zoals **01_voorwoord.tif**, **02_inleiding.tif**, etc.



Hier is bewust gekozen voor het **tiff-formaat**. Hoewel andere formaten, zoals **.png**, **.jpg**, **.bmp**, e.d., ook in aanmerking komen, is het tiff-formaat bij uitstek geschikt voor printen en drukken. De andere formaten maken vaak gebruik van compressie waarbij beeldinformatie verloren gaat. Het tiff-formaat kent ook compressie, maar deze zogenoemde LZW-compressie is 'lossless', d.w.z. er gaan geen details verloren.

Navigeren in het document

Klik onder **Paginanavigatie** op de pagina waar je heen wilt, bijvoorbeeld om daar een tekst of afbeelding te plaatsen of te vervangen, of tekst te corrigeren of toe te voegen. Ga naar de pagina waar je de afbeelding wilt plaatsen en klik in het menu **Start** op **Afbeelding**. Vervolgens kun je navigeren naar de map met de afbeeldingen die je had voorbereid; selecteer de afbeelding die je wilt plaatsen en die verschijnt vervolgens meteen op de pagina, in een 'frame' met handgrepen. Sleep de afbeelding naar de juiste plek en gebruik de handgrepen om hem de gewenste afmetingen te geven. Ga zo door met het plaatsen van andere plaatjes en eventueel tekst. Controleer elke bladzijde nog eens keer op het oog, en als het er goed uitziet, sla het document dan op als **PUB**-bestand.

Het is onder **Paginanavigatie** mogelijk pagina's toe te voegen en ook ze te verplaatsen. Stel dat je de pagina's zes en zeven op de plaats van vier en vijf wilt hebben. Sleep dan het pictogram van zes en zeven omhoog. Zodra er een horizontale lijn zichtbaar wordt boven vier en vijf kun je loslaten. De verplaatsing is klaar. De paginanummering wordt automatisch aangepast, mits je die had opgenomen in de basispagina ...

Het is zelfs mogelijk om een enkele pagina te verplaatsen, maar daarvoor moet eerst de dubbele paginaweergave worden omgezet naar enkele weergave. Dit doe je via het menu **Beeld**. Hier kun je kiezen voor **Enkele pagina** of **Dubbele pagina**. Controleer na het verplaatsen wel even of de paginaopmaak nog klopt. Bij ongelijke marges links en rechts zal dat niet zo zijn, dus dat moet je dan aanpassen. Tot slot moet je de optie **Dubbele pagina** weer aanzetten.

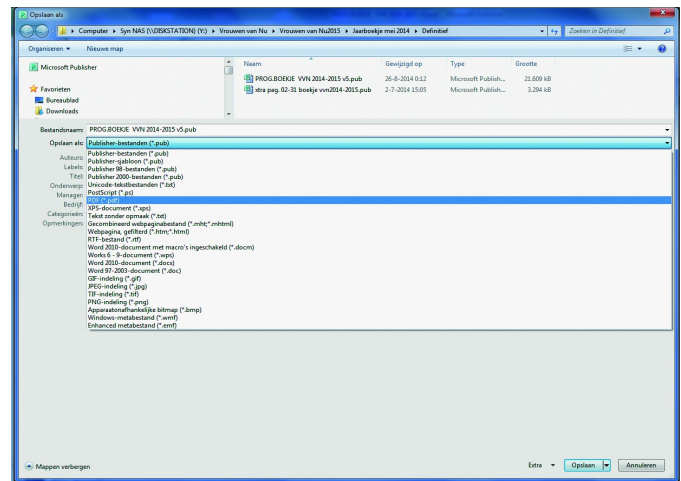
De zevende stap: afdrukken

Afdrukken in RGB-kleuren (= standaard) op een inktjet-printer thuis is goed te doen, maar bedenk wel: hoe groter de oplage, des te meer tijd en inkt dat vergt, en vooral de inktkosten kunnen aardig oplopen.

Een andere mogelijkheid is, het afdrukken over te laten aan een drukker of kopieerinstallatie (de bekende copyshop). Het is veel duurder dan zelf afdrukken, maar het resultaat zal ernaar zijn. En bovenal scheelt het je heel veel tijd, want een boekje afdrukken (dus tweezijdig!), en daarna handmatig vergaren, vouwen, nieten (daar heb je een nietmachine met extra lange arm voor nodig) en (vanaf circa vijf vellen) liefst ook rechtsnijden, is een flinke klus. De copyshop doet dat allemaal machinaal en vlot.

Opslaan als PDF

Kies je voor de copyshop, dan zul je je boekje digitaal moeten aanleveren en wel als PDF. Bij het opslaan als PDF worden de juiste instellingen voor het afdrukken op een drukpers of moderne 'copier' vastgelegd. Denk maar aan CMYK-kleuren, maximale resolutie van afbeeldingen, e.d. Je kunt de PDF uploaden via het internet of op een memorstick bij de copyshop afgeven. Vraag altijd eerst offerte aan; dat kan telefonisch of via hun website. Een betrouwbare zaak zal dat trouwens zelf ook naar voren brengen als je er contact mee opneemt.



Maak de PDF door het **PUB**-bestand in Publisher te openen en het vervolgens op te slaan als PDF als volgt: na het aanklikken van de optie **Opslaan als PDF (*.pdf)** verschijnt onderaan **Opties ...** Klik hierop en je komt in het scherm waar je de **Opties voor publiceren** kunt instellen. Klik op de optie van je keuze en accepteer de bijbehorende standaardinstellingen. Controleer in **Afdrukopties** of de opties '**Boekje, zijvouw**', '**Alle pagina's**' en '**Afloop toestaan**' aan staan. Klik daarna op **OK**, **OK** en **Opslaan**. Onthoud de locatie waar je het bestand hebt opgeslagen. Zet het vervolgens op een memorstick en breng het naar de copyshop, of upload het naar hun website. Veel plezier en succes!

Links

IrfanView: <http://www.irfanview.com/>
 Photofiltre: <http://www.photofiltre.com>

(Met dank aan Ger Stok voor zijn adviezen, RdWM)